

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Розвиток будь-якої економічної системи передбачає використання різноманітних засобів і механізмів, у тому числі митних. Основною метою цих інструментів у митній політиці є виконання своїх фіскальних обов'язків, а не регулювання прямого обміну валюти чи моніторинг руху товарів.

Розвиток митної політики має значні наслідки для добробуту громадян держави, особливо для фізичних осіб, які купують імпортовані товари. Крім того, це впливає на державні фінанси, виробників і світову економіку в цілому.

Податки мають величезне значення для будь-якої держави, особливо коли йдеться про виконання міжнародних економічних зобов'язань. Їх призначення – виконання обов'язків і вирішення соціально-економічних питань. Інструменти оподаткування служать багатьом цілям, таким як фінансування урядових операцій, підтримка соціального забезпечення, стимулювання економіки, сприяння екологічній стійкості та внесок у глобальні справи. Вкрай важливо, щоб кожна з цих цілей була визначена та досягнута під час впровадження податкової політики.

В даний час еволюція митної політики тягне за собою накопичення трьох окремих національних податків (як показано на Рисунку 1). Перші два податки, а саме податок на додану вартість (ПДВ) та акцизний податок, регулюються Податковим кодексом України (ПКУ). І навпаки, лише митні збори підпадають під дію правил, викладених у Митному кодексі.

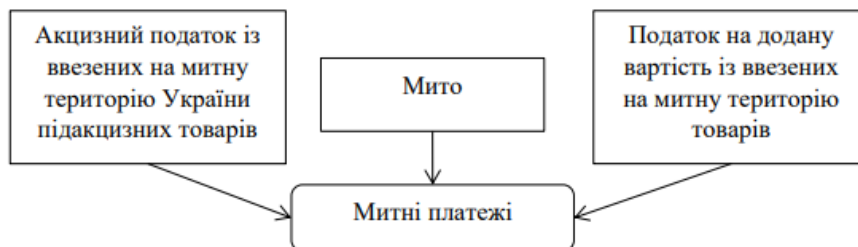


Рис. 1. Митні платежі [1]

З усіх трьох податків мито є найвидатнішим, оскільки воно існувало найдовше і на нього вплинули історичні події. Структура цього податку наразі складніша, ніж два інших. Однак ні мито, ні акциз істотно не впливають на митні

платежі. Натомість потужним інструментом став податок на додану вартість (ПДВ), відносно нещодавно введений до податкової та митної систем.

Митна політика передбачає застосування не лише мита та акцизного збору, але й використання податку на додану вартість. Регулювання цього податку також регулюється положеннями, викладеними в Податковому кодексі. Цей податок є непрямим за своєю природою та обчислюється та перераховується відповідно до вказівок, викладених у розділі V Податкового кодексу.

Платником податку на додану вартість (ПДВ) є фізична особа, яка ввозить на митну територію України та вивозить товари в оподатковуваних обсягах та несе відповідальність за сплату відповідних податків. До їх обов'язків входить забезпечення дотримання вимог митного режиму, що може передбачати повне або часткове умовне звільнення. Крім того, ПДВ підлягає оподаткуванню послугами, пов'язаними з імпортом або експортом товарів чи послуг на митній території.

Ставка ПДВ в Україні класифікується за трьома різними напрямками, що є помітним стимулом для зовнішньої торгівлі. Залежно від характеру операції можна встановити ставки, нижчі від стандартних ставок. Така диференціація може позитивно вплинути на загальний обсяг таких операцій і, відповідно, збільшити зовнішньоекономічні зв'язки.

Відмінною рисою, яка відрізняє ПДВ від інших методів оподаткування, є його здатність генерувати податковий кредит, який доповнює звичайні податкові інструменти. Стаття 198 Податкового кодексу визначає точні процедури формування цього кредиту [2]. Цей стимул є життєво важливою рушійною силою для мотивації підприємців, які сплачують ПДВ, брати участь у міжнародній торгівлі, оскільки дозволяє зменшити загальну базу оподаткування.

Можна з упевненістю стверджувати, що митні платежі мають найважливіше значення у формуванні митної політики. Їх регулюючий вплив настільки виражений, що їх часто використовують як потужний стимулятор як експорту, так і імпорту.

Література:

1. Митний кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 13.09.2023).
2. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 13.09.2023).
3. Dubovyk O., Martyniuk I. The fiscal efficiency of customs payments in Ukraine. *Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University*. 2021. Т. 1-2, № 278-279. С. 30–36. URL: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2021-1-2-278-279-30-36> (дата звернення: 12.09.2023).